

T. C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS

SON DÖNEM ROMANINDA DİNİ ÇİZGİYİ
BENİMSEMİŞ YAZARLARIN ROMAN
KARAKTERLERİNİN PROTEST TAVRI

FATMA ZÜHEYRA AKAGÜNDÜZ

150101007

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. M. FATİH ANDI

İSTANBUL 2018

SON DÖNEM ROMANINDA DİNİ ÇİZGİYİ BENİMSEMİŞ YAZARLARIN ROMAN KARAKTERLERİNİN PROTEST TAVRI

ÖZET

Çalışmanın amacı sosyal ve siyasal olayların birey ve toplum nezdinde nasıl karşılık bulduğunu, 2000 yılı sonrasında yazılmış romanlarda yazarların dini hassasiyet taşımasının anlatıya nasıl katkı sağladığını, oluşturdukları kahramanların sosyal, siyasal ve bireysel olaylar karşısındaki tutumlarını ve eleştirilerini inceleyerek ortaya koymaktır.

Dini hassasiyeti benimsemiş yazarlardan Cihan Aktaş, Fatma Barbarosoğlu ve Yasemin Karahüseyin'e ait 2000 yılı sonrasında yazdıkları 11 roman incelenerek, kahramanların gözünden olaylar fişlenmiş, elde edilen bilgiler tasnif edilmiştir. Tasnif edilen verilerin ortaya koyduğu tabloda incelenen roman kahramanlarının içinde buldukları dönemin sosyal, siyasal ve bireysel olaylar karşısındaki protest tavrı ortaya konmuş, yazarların dini hassasiyetinin kahramanın olaylar karşısındaki protest tavrı üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

THE PROTEST ATTITUDES OF THE PROTAGONISTS IN CONTEMPORARY NOVELS WRITTEN BY AUTHORS WITH RELIGIOUS BACKGROUNDS

ABSTRACT

The purpose of this paper is to explore how social and political events are reciprocated by individuals and society, and how novelists, who have written their novels after the year 2000 and have a religious sensitivity, have contributed to their work. Furthermore, this paper also illustrates how the characters they have created respond and criticise when faced with social and political incidents.

11 novels written after the year 2000 by the authors Cihan Aktas, Fatma Barbarosoglu and Yasemin Karahuseyin who are known as authors with religious sensitivities, have been analysed while events from the perspectives of their protagonists have been evaluated and the obtained assessments have been categorised. The general illustration of the categorised data portrays the peculiar attitudes of the protagonists of these novels when faced with social, political and personal events of their time, and moreover, an attempt has been made to illustrate the effect of the religious sensitivities of these authors on the unique attitudes of the protagonists in the face of certain experiences.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ.....	vi
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	14
1. SOSYAL HAYATA KARŞI PROTEST TAVIR.....	14
1.1. KADIN SORUNLARI	14
1.1.1. Anne Olarak Kadın	16
1.1.2. Üvey Anne olan Kadınlar	23
1.1.3. Görünmez Olan Kadınlar.....	26
1.1.4. Geleneklerin Gözüyle Kadın	28
1.1.5. Bir Meta olarak Görülen Kadın.....	33
1.1.6. Çalışan Kadınlar.....	36
1.1.7. Sosyal İletişim Ağlarında Kadın	38
1.1.8. Müslüman Kadın Kimliği.....	40
1.1.9. Başörtüsü ve Kadın.....	43
1.1.10. Modernizmin Etkisinde Kadın	57
1.1.11. Moda, İmaj ve Kadın	62
1.1.12. Mekânlar ve Kadınlar.....	66
1.2. EVLİLİK KURUMU	69
1.2.1. Evlilik	69
1.2.2. Nikah	80
1.2.3. Kuma.....	83
1.2.4. Dul Kadın.....	87
1.2.5. Dul Erkek.....	90
1.3. AİLE	91
1.3.1. Aile İçi İletişimin Adı Şiddet.....	96
1.4. DEĞİŞEN DÜNYA.....	100
1.4.1. Muhafazakâr Kesimdeki Değişim	101

1.4.2. Kùltür ve Sanat Yozlaşması	105
İKİNCİ BÖLÜM.....	111
2. BİREYSEL HAYATA KARŞI PROTEST TAVIR.....	111
2.1. BUGÜNÜN SOSYAL HAYATINDA İNANÇ VE KİŞİLİK İLİŞKİLERİ 111	
2.1.1. Mahremiyet.....	111
2.1.2. Yabancılaşma.....	112
2.1.3. Ölüm.....	113
2.1.4. Çağın Vebası: Depresyon	115
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	119
3. SİYASİ HAYATA KARŞI PROTEST TAVIR	119
3.1. Siyasi Olayların Silinmeyen İzi: Savaş.....	119
3.2. Türkiye’deki Siyasi Bölünmenin Adı: Sağ-Sol Çatışması.....	126
3.2.1. Sloganlar Savaşı.....	128
3.2.2. Kimlik Belirleyen Kelimeler, Kavramlar, İşaretler	129
3.2.3. Sağ-Sol Çatışması Okulda	131
3.3. Irkçılık.....	135
SONUÇ.....	139
KAYNAKÇA.....	142

KAYNAKÇA

- Ağılkaya, Zuhâl, “İntihar ve Din: İntihar Girişiminde Bulunanlar Üzerine Empirik Bir Araştırma,” **Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 2014, s.176, (Çevrimiçi), <http://dspace.marmara.edu.tr/bitstream/handle/11424/1735/2010.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, 15 Aralık 2017
- Akkaş, İ., Uyanık, Z., “Kadına Yönelik Şiddet,” **Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi**, C.6, S.1, 2016, s.40
- Aktaş, Cihan, “Mehriye Avcısı Kadınlar,” **Dünya Bülteni**, 10 Haziran 2008, (Çevrimiçi), <http://www.dunyabulteni.net/?aType=yazarHaber&ArticleID=5763>, 20 Aralık 2017
- Aktaş, Cihan, “Geleceğin Kusursuz Evlilikleri,” **Dünya Bülteni**, 6 Kasım 2012, (Çevrimiçi), <http://www.dunyabulteni.net/?aType=yazarHaber&ArticleID=18640>, 20 Aralık 2017,
- Aktaş, Cihan, “**Devrim ve Kadın**,” Nehir Yayınları, 2. bs, İstanbul, 1997
- Aktaş, Cihan, “Feminizmin Beyaz Batılı Kadın Seçkinciliği,” **Uluslararası İnsan Haklarında Yeni Arayışlar Sempozyumu**, İstanbul: 27-29 Mayıs, 2006, s.6
- Aktaş, Cihan, “**Seni Dinleyen Biri**,” Kapı Yayınları, İstanbul, 2007
- Aktaş, Cihan, “**Sınıra Yakın**,” İz Yayıncılık, İstanbul 2012
- Aktaş, Cihan, “**Şirin’in Düğünü**,” İz Yayıncılık, İstanbul 2016
- Aktaş, Cihan: “**Bana Uzun Mektuplar Yaz**,” İz Yayıncılık, İstanbul 2012

- Akyılmaz, Ö., Köksalan, Emre M., “Türkiye’de İslami Feminizm ve Kadın Kimliğinin Yeniden İnşası,” **eKurgu, Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi**, C. 24, S. 2, Haziran 2016, s.127
- Akyüz, Kenan, “**Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri 1860-1923**,” İnkılap Kitabevi, 1995
- Andı, Fatih M., “**Roman ve Hayat**,” Hat Yayınevi, 4. bs, Ocak 2013
- Andı, Fatih M., “Türk Edebiyatında Roman: Cumhuriyet Devri”, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, C.IV, S.8, 2006, s. 167
- Aytaç, Ömer, “Kent Mekanlarının Sosyo- Kültürel Coğrafyası,” **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C.17,S.2, s. 216, Elazığ, 2017
- Barbarosoğlu, Fatma, “Diplomalı Anne Kararsızlığı,” **Yeni Şafak Gazetesi**, 23 Şubat 2015, (Çevrimiçi) <https://www.yenisafak.com/yazarlar/fatmabarbarosoglu/diplomali-anne-kararsizligi-2008050>, 17 Aralık 2017
- Barbarosoğlu, Fatma, “Ansızın Okuyucu Diyalogu/Üvey Anne Sendromu,” **Yeni Şafak Gazetesi**, 06 Nisan, 2011, (Çevrimiçi), <https://www.yenisafak.com/yazarlar/fatmabarbarosoglu/ansizin-okuyucu-diyaloguuevey-anne-sendromu-26832>, 19 Aralık 2017
- Barbarosoğlu, Fatma, “Aradığınız Ev Kadını Artık Burada Oturmuyor,” **Yeni Şafak Gazetesi**, 3 Mayıs 2017, (Çevrimiçi), <https://www.yenisafak.com/yazarlar/fatmabarbarosoglu/aradiginiz-ev-kadini-artik-burada-oturmuyor-2037678>, 22 Aralık 2017
- Barbarosoğlu, Fatma, “**Fatma Aliye: Uzak Ülke**,” Profil Yayıncılık, İstanbul, 2012.
- Barbarosoğlu, Fatma, “Fatma Barbarosoğlu: Hiçbir Romanım Birbirine Benzemiyor,” fatmabarbarosoglu.com, 4 Haziran, 2017, (Çevrimiçi), <http://fatmabarbarosoglu.com/fatma-barbarosoglu-hicbir-romanım-birbirine-benzemiyor/>, 20 Aralık 2017
- Barbarosoğlu, Fatma, “**Hiçbiryer**,” Profil Yayıncılık, İstanbul, 2013

- Barbarosoğlu, Fatma, “**İdeal Müslüman Kadın: Tembel Kadın,**”Yeni Şafak Gazetesi, 4 Ağustos 2014, (Çevrimiçi), <https://www.yenisafak.com/yazarlar/fatmabarbarosoglu/ideal-musulman-kadin-tembel-kadin-55170>, 22 Aralık 2017
- Barbarosoğlu, Fatma, “**Medyafenoni,**” Profil Yayıncılık, İstanbul, 2014.
- Barbarosoğlu, Fatma, “**Son On Beş Dakika,**” Profil Yayıncılık, İstanbul, 2014.
- Başarslan, Nur S., “Cihan Aktaş İle Söyleşi,” **Derin Düşünce**, 21 Mart 2012, (Çevrimiçi), <http://www.derindusunce.org/2012/03/21/cihan-aktas-ile-soylesi/>, 17 Aralık 2017
- Benli, Fatma, “**1964-2011 Türkiye’de ve Dünyada Başörtüsü yasağı ve Kronolojisi,**” İstanbul: İnsan Hakları ve Mazlumlar için Dayanışma Derneği (MAZLUMDER), İstanbul, 2011
- Budak, Ali, “**Osmanlı Modernleşmesi Gazetecilik ve Edebiyat,**” Bilge Kültür Sanat, Şubat 2014
- Cansun, Şebnem, “Toplumsal Cinsiyet Sorunlarının Türk Köşe Yazarlarınca Algılanışı: Yeni Şafak Gazetesi Örneği,” **Fe Dergi: Feminist Eleştiri**, Cilt I, S. 1, 2008, s. 1, 2008, (Çevrimiçi), <http://cins.ankara.edu.tr/cansun.pdf>, 17 Aralık 2017
- Çalışkan, Adem, “Namık Kemal’in Hürriyet Kasidesi ve Tahlili,” **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt 7, S. 31, s.111
- Çelenk, Sevilay, “Kadınların Medyada Temsili ve Etik Sorunlar,” **Televizyon Haberciliğinde Etik Sorunlar**, ed. Bülent Çaplı, Hakan Tuncel, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, Temmuz 2006, s. 233, (Çevrimiçi), http://fbemoodle.emu.edu.tr/pluginfile.php/39390/mod_resource/content/1/Kadinlarin%20medyada%20temsili%20ve%20etik%20sorunlar.pdf, 17 Aralık 2017
- Demirci, Mehmet, “Tasavvuf Geleneğinde ve Mevlana’da Kadın,” **İslam Kadın ve Toplum**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2. bs, Aralık 2011,

s.111

- Ekinci, Gülsüm, “Cihan Aktaş: Kasti Mesafe Kurgunun Ta Kendisidir,” **Dünya Bülteni. net**, Haziran 2012, (Çevrimiçi), <http://www.dunyabulteni.net/haber/212480/cihan-aktas-kasti-mesafe-kurgunun-ta-kendisidir>, 19 Aralık 2017
- Ersoy, Akif M., “Süleymâniye Kürsüsü’nde,” **Safahat**, İnkılap ve Aka Kitabevleri, İstanbul, 1963
- Himam, Er, Dilek, F., “Modanın Nesnesi Olarak ‘Tasarı Bedenler’,” **Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi Yedi (Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi)**, S. 2, s. 18, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/203667>, (Çevrimiçi) 19 Aralık 2017
- Hisar, Şinasi A., “**Kelime Kavgası**,” haz. Tahsin Yıldırım, Selis Kitaplar, İstanbul, 2005
- İlhan, Atilla, “**Bu Bela Sağ/Sol Çatışması Değildir**,” earsiv.sehir.edu.tr, 1998, (Çevrimiçi), <http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/35502/001519501006.pdf?sequence=1>, 22 Aralık 2017
- Kabaklı, Ahmet, “**Şiir İncelemeleri**,” Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 4. bs, 2008
- Karahüseyin, Yasemin, “**Hemzemin**,” Şule Yayınları, Eylül 2017
- Karahüseyin, Yasemin, “**Zan**,” Şule Yayınları, 2. bs, Nisan 2015
- Karaman, Fikret, “Ülkemizdeki Sosyal Değişim Sürecinde İntihar Olaylarının Boyutu,” **Çağımızda Sosyal Değişme ve İslam**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1. bs, Şubat 2007, Ankara, s. 125
- Karpat, Kemal H., “**Osmanlı Modernleşmesi**,” çev. Ceren Elitez, Timaş Yayınları, 2. bs, İstanbul, Şubat 2014
- Karpat, Kemal H., “**Osmanlı’da Değişim, Modernleşme ve Uluslaşma**,” çev. Dilek Özdemir, İmge Kitabevi, Haziran 2006

- Kısakürek, Fazıl N., “Manzarayı Kapatırken,” **Ağaç Dergisi**, S.10, İstanbul, 6 Haziran 1936, s.1
- Köse, Saffet, “Toplumsal Meşrûiyet Açısından Nikâhta Aleniyet ve Türkiye’de İmam Nikâhı Uygulaması,” **Dinlerde Nikâh Sempozyum Bildirileri**, İslami İlimler Araştırma Vakfı (İSAV), 6 Nisan 2012, s. 500, (Çevrimiçi), http://www.isav.org.tr/img/20150917__3763086200.pdf, 5 Aralık 2017
- Köse, Saffet, “Oturum Başkanı Prof. Dr. Saffet Köse’nin Açıklaması,” **Dinlerde Nikâh Sempozyum Bildirileri**, İslami İlimler Araştırma Vakfı (İSAV), 6 Nisan, 2012, s. 520, (Çevrimiçi), http://www.isav.org.tr/img/20150917__3763086200.pdf, 20 Aralık 2017
- Mermer, Sait, “Başımıza Kulak İstiyoruz,” **Yeni Şafak Gazetesi**, 19 Haziran 1999, s.1, (Çevrimiçi), <https://www.yenisafak.com/arsiv/1999/haziran/17/dusunce/>, 21 Aralık 2017
- Millas, Herkül, “**Türk ve Yunan Romanlarında Öteki ve Kimlik**,” İletişim Yayınları, İstanbul, 2005
- Moran, Berna, “**Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış I**,” İletişim Yayınları, 17. bs, İstanbul, 2004
- Örgen, Ertan, “Protest Dil,” **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C.CIX S.767-768, Kasım-Aralık 2015, s.255
- Özberk, Ebru, “**Nüfus Politikaları ve Kadın Bedeni Üzerindeki Denetim**,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2003
- Tanpınar, Hamdi A., “**On dokuzuncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi**,” Dergah Yayınları, 20. bs, Ekim 2012
- Tarhan, Nevzat, “**Son Sığınak Aile**,” Nesil Yayınları, Nisan 2015

Tolasa, Harun, “**Ahmed Paşa’nın Şiir Dünyası,**” Akçağ Yayınları, 2.bs, Ankara, 2011

“Üç yazara Göre Kadın Sorunu,” **Kitap Dergisi**, Birleşik Dağıtım-Aylık Dergi, S. 27, Mayıs 1989, s.12

Yenibaş, Hasan, “ ‘Nikâhı İlan Edin’ Hadisi Bağlamında Nikâhın Sosyal Yönü,” **Dinlerde Nikâh Sempozyum Bildirileri**, İslami İlimler Araştırma Vakfı (İSAV), 6 Nisan, 2012, s.437, (Çevrimiçi), http://www.isav.org.tr/img/20150917__3763086200.pdf, 15 Aralık 2017

Yaralanılan Elektronik Sözlükler:

Etimolojik Türkçe Sözlük, <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/protesto>, (Çevrimiçi), 20 Aralık 2017

Türk Dil Kurumu Türkçe’de Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü, (Çevrimiçi), http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bati&arama=kelime&guid=TDK.BATI.5a8b9a03e88588.22062189, 20 Aralık 2017